

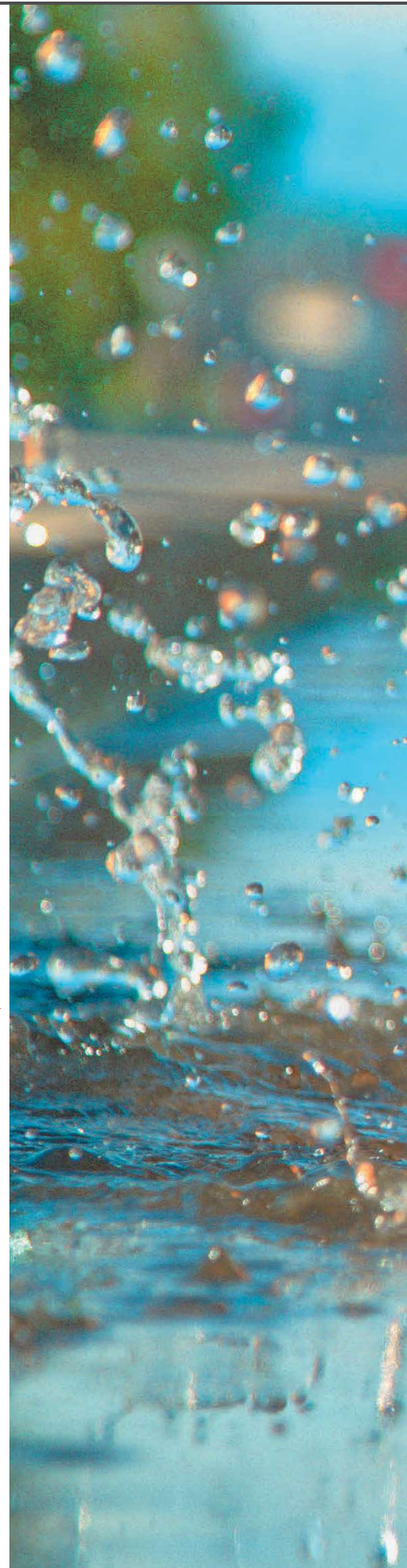
# Waterschap mild voor gemeente, streng voor boer

Waterschappen meten met twee maten. Dit is een conclusie uit het artikel 'Ook stedelijk gebied bron van bestrijdingsmiddelen' (zie pag. 16). Gemeenten mogen hemelwater dat afstroomt van verhardingen zonder meer lozen op het oppervlakte of grondwater. Dat water geldt als 'schoon' en er wordt door waterschappen niet gemonitord op verontreinigende stoffen. Het regenwater dat van boerenerven spoelt wordt door waterschappen daarentegen gezien als mogelijk vervuild en wordt wel in de gaten gehouden.

**R**egenwater dat neerklettert op verhardingen, neemt op zijn weg allerlei vuil mee. Dat geldt eigenlijk altijd voor alle hemelwater. Toch gaan waterschappen anders om met afspoelend hemelwater van gemeentelijke verhardingen (wegen, stoepen, stedelijk gebied) dan met agrarische verhardingen (erf, kavelpaden). De verschillen staan in de tabel. ▶

## Waterschappen gaan anders om met afspoelend regenwater van verhardingen in respectievelijk stedelijk en landelijk gebied.

	Afspoelend regenwater stedelijke verhardingen	Afspoelend regenwater agrarische verhardingen
Waterkwaliteit	Hemelwater dat van verhardingen spoelt in steden – gemeenten zijn verantwoordelijk voor de afvoer – geldt als 'schoon regenwater'.	Hemelwater dat van verhardingen spoelt in het landelijke gebied – boeren zijn verantwoordelijk voor de afvoer – geldt als 'mogelijk vervuild regenwater'.
Monitoring	Waterschappen monitoren de hemelwaterlozingen van gemeenten niet op verontreinigende stoffen.	Waterschappen zien erop toe dat erfafspoeling geen verontreiniging veroorzaakt van het oppervlaktewater.
Vergunning lozing	Gemeenten hebben geen vergunning als zij vervuild regenwater lozen op het oppervlaktewater (hier wordt niet gemeten, noch gecontroleerd).	Agrariërs hebben een vergunning nodig als zij vervuild erfafspoelwater lozen op het oppervlaktewater.





## NIET METEN, NIET IN BEELD

Gemeenten koppelen steeds vaker de hemelwaterafvoer af van de riolering. Het regenwater wordt dan rechtstreeks geloosd op het grond- of oppervlaktewater. Volgens Waterschap Noorderzijlvest (Gr) gaat het om 'niet verontreinigd hemelwater'. Meet Waterschap Noorderzijlvest de vervuiling die erin zit? "Hemelwater is in Nederland vrij loosbaar, ook na afkoppelen. Er zijn geen eisen aan gesteld en daarom zijn er ook geen parameters vastgesteld waarop het onderzocht kan worden. Wij hebben dan ook geen beeld van het afgekoppelde hemelwater", aldus de woordvoerder. Ook de lozingspunten heeft dit waterschap niet in beeld omdat het om vrij te lozen water gaat. Verder is het een verantwoordelijkheid van de gemeente, aldus dit waterschap. Het waterschap geeft aan dat afstromend hemelwater in het geval van agrarische erven soms wel in beeld is.

Ook binnen Waterschap Vallei en Veluwe (Gld) en Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden (U) koppelen gemeenten op grotere schaal de hemelwaterafvoer af van de riolering. Beide waterschappen zeggen de kwaliteit van het afspoelende hemelwater dat nu rechtstreek wordt geloosd in het milieu, niet te meten. STOWA en Rioned zouden de verontreinigingen in deze waterstroom centraal monitoren, menen beide waterschappen.

Zowel Rioned als STOWA laten desgevraagd weten deze waterstroom ook niet te monitoren. Rioned, die met name voor waterschappen en overheden werkt, stelt dat regenwater dat van daken en wegen afloopt schoon genoeg is om in open water te laten lopen. En bevestigt de woorden van zijn opdrachtgevers.


## WEL VERVUILD

STOWA denkt er anders over dan Rioned. "Hemelwater dat afstroomt van verhard oppervlak is niet schoon, daar zit van alles in", concludeert Bert Palsma, programmacoördinator bij onderzoeksinstituut STOWA, het kenniscentrum van waterschappen en provincies. STOWA deed onlangs onderzoek naar de vervuiling van afstromend hemelwater en bracht daar in april 2020 een rapport over uit. "De verontreinigingen in afspoelend hemelwater worden niet structureel gemeten. Wij hebben de metingen in projecten die plaatsvonden gebundeld. Daaruit blijkt dat de stoffen die je aantreft verschillen van gebied tot gebied." Palsma vindt eventuele structurele monitoring van afspoelend hemelwater geen taak voor STOWA, maar voor de waterschappen en/of gemeenten.

## VERONTREINIGINGEN

Vervuiling van afstromend hemelwater uit stedelijk gebied heeft diverse bronnen en oorzaken: depositie met de regen, afstroming van vuile oppervlakten en 'vreemde' lozings op de hemelwaterriolering. Welke stoffen trof STOWA zoal aan?

- Voor de zware metalen cadmium, kwik, lood en zink zijn de gemeten concentraties in afstromend hemelwater hoger dan de milieukwaliteitsnorm.
- In stedelijk gebied zijn uitwerpselen van huisdieren en bladval belangrijke bronnen van nutriënten in het afstromende hemelwater.
- Alle onderzochte soort PAK's (Polycyclische aromatische koolwaterstoffen; deze komen vrij bij onvolledige verbran-



Hemelwater dat van verhardingen stroomt, neemt op zijn weg vuil mee. Waterschappen gaan verschillend om met afspoelend regenwater van stedelijke respectievelijk agrarische verhardingen.

Foto: Shutterstock.





ding van brandstoffen) werden aangetroffen. PAK's zijn in dit onderzoek in hoge concentraties aangetroffen in afstromend hemelwater. Voor PAK's is afstromend hemelwater een belangrijke emissieroute.

- Van de 63 medicijnen waarop werd onderzocht, zijn er 45 aangetroffen.
- Van de 254 organische bestrijdingsmiddelen waarop werd onderzocht, zijn er 24 aangetroffen.
- Aangetroffen werden ook 6 van de 28 organochloorbestrijdingsmiddelen waarop werd onderzocht, en 2 van de 7 PCB's (polychloorbifenylen).
- Het insectenwerende middel DEET werd in significante concentraties van enkele microgrammen per liter gevonden. Ftalimide, een antischimmel middel, werd veelvuldig ruim boven de rapportagegrens aangetroffen in afstromend hemelwater.
- In de categorie bijzondere stoffen werden aangetroffen: trichloorpropylfosfaat (een brandvertrager), pentachloorbenzeen (een brandvertrager) en triisobutylfosfaat (een weekmaker en oplosmiddel).

#### MONITORING EN VERGUNNING

Als het hemelwater vervuild is met stoffen van enigerlei aard valt het lozen hiervan onder de vergunningplicht. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten laat weten er geen zicht op te hebben hoeveel gemeenten een vergunning hebben voor het lozen van vervuild hemelwater en verwijst naar Rioned. Rioned zegt ook geen gegevens bij te houden van gemeenten met een vergunning.

“In het algemeen geldt dat gemeenten geen vergunning nodig hebben omdat het wettelijke uitgangspunt is dat afstromend regenwater de oppervlaktewaterkwaliteit niet in wezenlijke mate beïnvloedt”, aldus Rioned. (Voor de wegenbouw is er wel wetgeving voor afstromend wegwater. De wettelijke zorgplicht in het Besluit lozen buiten inrichtingen is hier van toepassing).

Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden zegt niet van plan te zijn om structureel afgekoppeld hemelwater te monitoren. “Lozers hebben een voorzorgplicht om te voorkomen dat het ontvangende oppervlaktewater verontreinigd wordt. Indien de kwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater hier aanleiding toe geeft, zal het waterschap actie ondernemen.”

En hoe kijken waterschappen naar afspoelend hemelwater in het agrarische gebied? Daarvoor is wel aandacht, bij de diverse waterschappen. “Het verbod op erfafspoeling is geregeld in het Activiteitenbesluit, Waterschap Limburg houdt hierop toezicht.” Ook waterschap Vechtstromen zegt bij agrarische controles in het bijzonder te letten op erfafspoeling. Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden: “Erfafspoeling wordt door ons waterschap niet structureel gemonitord. Er wordt momenteel door waterschappen en landbouwsector samen onderzoek gedaan om de kwaliteit van erfafspoelwater per bedrijf in te schatten. De metingen voor dit onderzoek moeten nog van start gaan. Het onderzoek is erop gericht om de huidige waarden in de landelijke database van Emissieregistratie te verbeteren.” ■

#### Bronnen

1. Kwaliteit afstromend hemelwater in Nederland; Database kwaliteit afstromend hemelwater; Stowa en Rioned; 2020.
2. Microverontreinigingen in afstromende neerslag. Resultaten op basis van influentmetingen en fingerprinting; Stowa; 2020.
3. Ook stedelijk gebied bron van bestrijdingsmiddelen; Jaco van der Gaast; STAF pag. 16.